

Obsah

1. Obecná teorie státu a práva	13
1.1 Právo a morálka	13
1.2 Pojem státu a práva	13
1.3 Právní stát	14
1.4 Dělení státní moci	15
1.5 Systém práva	16
1.6 Prameny práva	19
1.7 Tvorba práva – legislativní proces	20
1.8 Právní normy	21
1.8.1 Struktura právní normy	22
1.8.2 Působnost právních norem	23
1.8.3 Druhy právních norem podle způsobu vymezení chování	23
1.9 Publikace a forma právních předpisů	24
1.9.1 Platnost a účinnost právního předpisu	24
1.10 Právní skutečnosti	25
1.10.1 Právní jednání	26
1.11 Právní vztah	27
1.11.1 Subjekt právního vztahu	27
1.11.2 Objekt právního vztahu	30
1.11.3 Obsah právního vztahu	30
1.12 Právní vědomí	31
2. Ústavní právo	33
2.1 Ústava České republiky	33
2.2 Listina základních práv a svobod	41
2.3 Veřejný ochránce práv	44
3. Občanské právo hmotné	47
3.1 Pojem občanského práva hmotného	47
3.2 Systém občanského práva hmotného	48
3.3 Zásady občanského práva	49
3.4 Občanskoprávní skutečnosti	50

3.4.1	Právní jednání	50
3.4.2	Protiprávní jednání	53
3.5	Zánik práva uplynutím lhůty	54
3.6	Soukromá a veřejná listina	55
3.7	Zastoupení	56
3.8	Občanskoprávní vztah	60
3.8.1	Struktura občanskoprávního vztahu	61
3.9	Pojem práv věcných a práva závazkového	62
3.9.1	Práva věcná	62
3.9.2	Práva závazková	65
3.10	Vlastnické právo	65
3.10.1	Omezení vlastnického práva	66
3.10.2	Nabývaní vlastnického práva	67
3.10.3	Zánik vlastnického práva	68
3.11	Spoluvlastnictví	69
3.11.1	Podílové spoluvlastnictví	69
3.11.2	Bytové spoluvlastnictví	71
3.11.3	Přídavné spoluvlastnictví	72
3.12	Držba	73
3.13	Věcná práva k věci cizí	74
3.13.1	Právo stavby	74
3.13.2	Věcná břemena	74
3.13.3	Zástavní právo	76
3.13.4	Zadržovací právo	78
3.14	Správa cizího majetku	78
3.15	Dědické právo	79
3.15.1	Předpoklady dědění	79
3.15.2	Dědická smlouva	81
3.15.3	Dědění ze závěti	82
3.15.4	Dědění ze zákona	
–	zákonná dědická posloupnost	83
3.15.5	Nepominutelní dědicové	85
3.15.6	Vydědění	85
3.15.7	Náhradní dědic	86
3.16	Relativní majetková práva	87
3.16.1	Vznik závazkových vztahů	88
3.16.2	Změny závazků	89
3.16.3	Zajištění a utvrzení dluhů	90
3.16.4	Zánik závazků	91

3.17	Vybrané typy smluv	93
3.17.1	Koupě (§ 2079 – § 2183)	93
3.17.2	Darování (§ 2055 – § 2078)	98
3.17.3	Zápůjčka (§ 2390 – § 2394)	100
3.17.4	Smlouva o úvěru (§ 2395 – § 2400)	101
3.17.5	Smlouva o výpůjčce (§ 2193 – § 2200)	102
3.17.6	Výprosa (§ 2189 – § 2192)	104
3.17.7	Nájem (§ 2201 – § 2234)	104
3.17.8	Nájem bytu (§ 2235 – § 2301)	108
3.17.9	Podnájem bytu (§ 2274 – § 2278)	113
3.17.10	Smlouva o nájmu dopravního prostředku (§ 2321 – § 2325)	115
3.17.11	Pacht (§ 2332 – § 2357)	119
3.17.12	Pracovní poměr (§ 2401)	119
3.17.13	Příkazní smlouva (§ 2430 – 2444)	120
3.17.14	Zprostředkování (§ 2445 – § 2454)	123
3.17.15	Komise (§ 2455 – § 2470)	126
3.17.16	Zasílatelství (§ 2471 – § 2482)	129
3.17.17	Obchodní zastoupení (§ 2483 – § 2520)	132
3.17.18	Zájezd (§ 2521 – § 2549)	136
3.17.19	Přeprava osob a věcí (§ 2550 – § 2581)	137
3.17.20	Smlouva o dílo (§ 2586 – § 2636)	140
3.17.21	Společnost (§ 2716 – § 2746)	144
3.17.22	Tichá společnost (§ 2747 – § 2755)	148
3.18	Spotřebitelské smlouvy	151
3.19	Odpovědnost za škodu	152
3.20	Bezdůvodné obohacení	154
3.21	Hospodářská soutěž	155
3.21.1	Nekalá soutěž	156
3.21.2	Právo proti omezování hospodářské soutěže	157
4.	Občanské právo procesní	160
4.1	Prameny občanského práva procesního	160
4.2	Příslušnost soudů	160
4.3	Zásady řízení	161
4.4	Činnost soudu před zahájením řízení	162
4.5	Průběh řízení	163
4.5.1	Zkrácené soudní řízení	164
4.5.2	Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí	164

4.6	Opravné prostředky	165
4.7	Výkon rozhodnutí	167
4.8	Správní soudnictví	168
5.	Rodinné právo	170
5.1	Vznik manželství	170
5.2	Neplatné a zdánlivé manželství	172
5.3	Práva a povinnosti manželů	173
5.4	Zánik manželství	174
5.4.1	Rozvod manželství s nezletilými dětmi	175
5.4.2	Rozvod manželství se zjišťováním příčin rozvratu manželství	176
5.4.3	Rozvod manželství bez zjišťování příčin rozvratu manželství	176
5.5	Určení rodičovství	177
5.5.1	Popření otcovství	179
5.6	Vztahy mezi rodiči a dětmi	180
5.7	Vyživovací povinnost	183
5.7.1	Vyživovací povinnost dětí k rodičům	183
5.7.2	Vyživovací povinnost mezi předky a potomky	184
5.7.3	Výživné a zajištění úhrady nákladů neprovdané matky	184
5.7.4	Vyživovací povinnost mezi manžely	184
5.7.5	Vyživovací povinnost mezi rozvedenými manžely	184
5.8	Náhradní výchova	185
5.8.1	Osvojení	185
5.8.2	Svěření do péče jiné osoby	189
5.8.3	Pěstounství	189
5.8.4	Poručenství	190
5.8.5	Opatrovnictví	191
5.8.6	Ústavní výchova	191
5.9	Sociálněprávní ochrana dětí	192
5.10	Registrované partnerství	194
5.11	Manželské majetkové právo	195
5.11.1	Zákonný režim	195
5.11.2	Smluvený režim	196
5.11.3	Režim založený rozhodnutím soudu	197
5.11.4	Zánik společného jmění manželů	197
5.11.5	Vypořádání společného jmění manželů	197

---

6. Živnostenské právo	200
6.1 Pojem živnosti	200
6.2 Subjekty živnostenského oprávnění	201
6.3 Druhy živností	201
6.3.1 Živnosti koncesované	202
6.3.2 Živnosti ohlašovací	202
6.4 Podmínky podnikání podle živnostenského zákona	203
6.5 Odpovědný zástupce	204
6.6 Živnostenská provozovna	205
6.7 Živnostenské oprávnění	205
6.8 Živnostenský rejstřík	207
6.9 Živnostenská kontrola	208
7. Korporační právo	209
7.1 Předmět a prameny práva obchodních korporací	209
7.2 Základní pojmy	211
7.3 Práva na označení	215
7.4 Charakteristika a třídění obchodních společností	216
7.4.1 Základní kapitál obchodní korporace	217
7.4.2 Založení a vznik obchodní korporace	218
7.4.3 Zrušení a zánik obchodní korporace	219
7.5 Veřejná obchodní společnost	220
7.5.1 Náležitosti společenské smlouvy	220
7.5.2 Zrušení a zánik společnosti	221
7.6 Komanditní společnost	222
7.6.1 Náležitosti společenské smlouvy	222
7.6.2 Zrušení a zánik společnosti	223
7.7 Společnost s ručením omezeným	224
7.7.1 Náležitosti společenské smlouvy	224
7.7.2 Základní kapitál	225
7.7.3 Kmenový list	225
7.7.4 Orgány společnosti	226
7.7.5 Smlouva o výkonu funkce	227
7.7.6 Obchodní podíl	227
7.7.7 Zrušení a zánik společnosti	228
7.8 Akciová společnost	229
7.8.1 Akcie	229
7.8.2 Práva akcionáře	231
7.8.3 Založení akciové společnosti	231

7.8.4	Orgány akciové společnosti	232
7.8.5	Zrušení a zánik společnosti	235
7.9	Družstvo	235
7.9.1	Založení družstva	235
7.9.2	Základní kapitál družstva	236
7.9.3	Práva a povinnosti členů družstva	236
7.9.4	Družstevní podíl	237
7.9.5	Orgány družstva	237
7.9.6	Bytové družstvo	239
7.9.7	Sociální družstvo	239
8.	Trestní právo hmotné	241
8.1	Působnost trestního zákoníku	241
8.2	Trestný čin	242
8.3	Skutková podstata trestného činu	243
8.3.1	Subjekt trestného činu	243
8.3.2	Subjektivní stránka trestného činu	246
8.3.3	Objekt trestného činu	247
8.3.4	Objektivní stránka trestného činu	248
8.4	Okolnosti vylučující protiprávnost	248
8.4.1	Nutná obrana	249
8.4.2	Krajní nouze	250
8.4.3	Přípustné riziko	250
8.4.4	Oprávněné použití zbraně	250
8.4.5	Svolení poškozeného	251
8.5	Vývojová stadia trestného činu	251
8.6	Účastenství	253
8.7	Zánik trestnosti	253
8.8	Trestní sankce	254
8.8.1	Druhy trestů	255
8.8.2	Ochranná opatření	259
8.9	Trestní odpovědnost právnických osob	261
8.10	Trestné činy	262
9.	Trestní právo procesní	266
9.1	Pojem trestního práva procesního	266
9.2	Zásady trestního řízení	266
9.3	Subjekty trestního řízení	268
9.4	Zajištění obviněného a podezřelého	272

9.5	Stadia trestního řízení	274
9.5.1	Přípravné řízení	274
9.5.2	Předběžné projednání obžaloby	276
9.5.3	Hlavní líčení	276
9.5.4	Přezkoumání rozhodnutí	277
9.5.5	Vykonávací řízení	280
9.6	Rozhodnutí v trestním řízení	280
9.7	Zvláštní způsoby řízení	281
9.7.1	Řízení ve věcech mladistvých	281
9.7.2	Řízení proti uprchlému	283
9.7.3	Podmíněné zastavení trestního stíhání	283
9.7.4	Narovnání	283
9.7.5	Řízení před samosoudcem	284
10.	Pracovní právo	285
10.1	Pojem a prameny pracovního práva	285
10.1.1	Prameny pracovního práva	286
10.2	Subjekty pracovněprávních vztahů	287
10.3	Vznik pracovního poměru	288
10.3.1	Jmenování	289
10.3.2	Pracovní smlouva	289
10.4	Změny pracovního poměru	293
10.5	Skončení pracovního poměru	294
10.6	Nároky z neplatného rozvázání pracovního poměru	297
10.7	Odstupné	299
10.8	Pracovní posudek	299
10.9	Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	300
10.10	Pracovní doba	301
10.11	Dovolená	304
10.12	Mzda, plat	305
10.13	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	307
10.14	Pracovní podmínky žen a mladistvých	308
10.14.1	Pracovní podmínky žen	308
10.14.2	Pracovní podmínky mladistvých	309
10.15	Překážky v práci	310
10.15.1	Překážky v práci na straně zaměstnavatele ...	310
10.15.2	Překážky v práci na straně zaměstnance	310

10.16	Odpovědnost za škodu	311
10.16.1	Odpovědnost zaměstnance za škodu	311
10.16.2	Odpovědnost zaměstnavatele za škodu	313
11.	Správní právo	317
11.1	Prameny správního práva	318
11.2	Organizace veřejné správy	318
11.3	Formy činnosti veřejné správy	319
11.4	Organizace územní samosprávy	320
11.4.1	Obce	321
11.4.2	Kraje	324
11.5	Přestupky	326
11.5.1	Sankce za přestupky	327
11.5.2	Přestupkové řízení	328
11.6	Správní řízení	329
12.	Právo Evropské unie	332
12.1	Evropská unie	332
12.2	Orgány Evropské unie	333
12.2.1	Evropská rada	333
12.2.2	Evropský parlament	334
12.2.3	Rada Evropské unie	334
12.2.4	Evropská komise	335
12.2.5	Soudní dvůr Evropské unie	335
12.2.6	Evropský účetní dvůr	337
12.3	Práva občanů Evropské unie	337
12.4	Prameny práva Evropské unie	338
12.5	Česká republika a Evropská unie	339
12.6	Lisabonská smlouva	340

1.

Obecná teorie státu a práva

1.1 Právo a morálka

Z historie víme, že život v každé společnosti musí být regulován určitými pravidly. Tato pravidla mohou být náboženská, morální nebo např. právní. Rozdíl mezi právem a ostatními společenskými pravidly je v tom, že dodržování právních norem je vynutitelné státní mocí.

Právo bychom tedy mohli charakterizovat jako soubor pravidel chování stanovených státem, jejichž dodržování je zajišťováno možností státního donucení. Právě tato možnost státního donucení odlišuje právo od jiných pravidel společenského chování.

Pojem právo má dva významy:

1. **Objektivní právo** – jde o soubor všech právních norem. Jsou to obecně závazná pravidla lidského chování, která jsou určena státem, který rovněž zajišťuje jejich dodržování
2. **Subjektivní právo** – je konkrétní právo konkrétního subjektu

Právo nám ale upravuje pouze některé společenské vztahy. Většina ostatních společenských vztahů je ovlivňována především morálními pravidly (např. uzavření manželství a rozvod manželství jsou právní vztahy, které jsou upraveny zákonem, ovšem vztah mezi dvěma partnery, kteří hodlali uzavřít manželství a rozešli se, není upraven žádnou právní normou, nejedná se tedy o vztah právní, lze tedy očekávat pouze morální odsouzení jednoho z partnerů v případě rozchodu, popřípadě odsouzení jeho rodiny).

Příklad

Povinnost dodržovat trestní zákoník – norma právní.
Pomoc příteli v nouzi – norma morální.

1.2 Pojem státu a práva

Právo vzniká na určitém stupni vývoje lidské společnosti v souvislosti se vznikem státu. Stát bychom mohli charakterizovat jako suverénní politickou

instituci společnosti, která organizuje obyvatelstvo na určitém území pomocí státní moci a mocenského mechanismu. Státní moc představuje celý státní aparát, policie, armáda atd. Stát je současně tvůrcem i realizátorem práva. Jakákoli činnost státu se musí opírat o právní základ. Všechny státní orgány jsou při svém jednání a rozhodování vázány platnými právními normami. Toto sebeomezení státu vyplývá nejen ze všech platných právních norem, ale i z mezinárodních závazků.

1.3 Právní stát

Právní stát je taková instituce, ve které je jedinec i určitá skupina osob chráněna před násilím jiné skupiny či samotného státu. Je pochopitelné, že základem právního státu je kvalitní právní řád.

V právní oblasti je právní stát charakterizován jako vnitřně hierarchicky a logicky uspořádaný soubor určitých ústavních a zákonných norem, které musejí být v souladu s mezinárodními normami. Můžeme vést diskusi o tom, zda je naše republika právním státem nebo jestli k právnímu státu teprve směřuje.

K ujasnění tohoto postoje nám poslouží **principy, na kterých právní stát funguje**:

1. **Stát je výhradní tvůrce práva** – nikdo jiný než stát nemůže právo tvořit a i stát sám je tímto právem vázán.
2. **Trvalost práva** – právo je nezávislé na politických změnách, trvá, dokud není zrušeno, nezaniká, pokud se nepoužívá.
3. **Právní jistota** – každý občan může znát svá práva a povinnosti, lze předvídat postup orgánů a způsob jejich rozhodnutí ve vztahu k subjektu.
4. **Zákaz retroaktivity práva** – zákaz zpětného působení práva, nově schválený zákon nemůže působit zpětně na období před jeho účinností.
5. **Kontrola ústavnosti právních předpisů** – Ústavní soud kontroluje vzájemný soulad platných právních předpisů, aby si vzájemně neodporovaly.
6. **Sebeomezení státu ve vztahu k občanovi** – zasahování do soukromí občana je možné jen na základě zákona (např. domovní prohlídka).
7. **Garance základních lidských práv a svobod** – právní stát ústavně upravuje lidská práva a základní svobody a současně poskytuje ochranu těchto práv a svobod jednotlivcům.

8. **Princip legality** – tzn. zákonnosti, vyjadřuje požadavek respektování práva všemi právními subjekty, orgány státní správy mají vymezené své pravomoci i stanoven postup, kterým se při jejím výkonu řídí.
9. **Princip dělení státní moci** – ve státě existují tři státní moci: zákonodárná, výkonná a soudní.
O tomto principu bude pojednáno více v následující kapitole.
10. **Soudcovská nezávislost** – soudci jsou při svém rozhodování vázáni jedině zákonem, jinak jsou nezávislí.
11. **Vázanost státu jeho mezinárodními závazky** – pokud na sebe stát dobrovolně přebírá mezinárodní závazky, je povinen je zahrnout do svého právního řádu a tento jim přizpůsobit.

1.4 Dělení státní moci

Jak již bylo výše uvedeno, v právním státě existují **tři státní moci**:

- zákonodárná,
- výkonná a
- soudní.

Každá z těchto mocí je svěřena jiným orgánům a to z důvodu, aby byla znemožněna koncentrace moci. Tyto orgány mají vlastní pravomoci, které jsou omezené ústavou, nejsou na sobě vzájemně závislé, nejsou si navzájem nadřízené ani podřízené.

Moc zákonodárná – je svěřena zvoleným ústředním zastupitelským orgánům, které projednávají a přijímají obecně závazné právní normy (parlamenty, sněmovny, senáty apod.) a zastupitelským orgánům územní samosprávy (obecní, krajská zastupitelstva).

Moc výkonná – nejvyšším orgánem je vláda (kabinet, rada ministrů apod.), skládá se z jednotlivých ministrů, kteří uskutečňují výkon státní správy na jim příslušejícím rezortu, zřizují a řídí i územní orgány státní správy (např. ministerstva financí, finanční úřady, ministerstva vnitra, policie).

Moc soudní – je svěřena soustavě nezávislých soudů, které nejsou podřízeny jiným orgánům a řídí se výlučně zákonem.

1.5 Systém práva

Systém práva znamená obsahové uspořádání právních předpisů. Ty jsou zařazeny do právních odvětví podle toho, kterou oblast společenského života upravují.

Právní teorie rozlišují právo veřejné a soukromé.

Právo veřejné upravuje takové vztahy ve společnosti, v nichž na jedné straně stojí stát a jeho orgány, jako nadřízené nositelé moci, a na straně druhé podřízené osoby, kterým jsou uloženy povinnosti.

Příklad

Právo trestní, finanční, správní a ústavní.

Právo soukromé upravuje takové vztahy, kdy účastníci jsou si zásadně rovni a to i pokud je jedním z účastníků stát. Soukromé právo stojí na zásadách, mezi které patří: chovat se poctivě v souladu s dobrými mravy, nikomu bezdůvodně neškodit a dát každému, co mu patří. S tím souvisí ochrana dobré víry, která se u každého předpokládá. Zásady soukromého práva navazují na ústavní principy a kladou důraz na hodnotové hledisko, které má přednost před hlediskem formálním. Výklad a použití právního předpisu nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející lidské cítění.

Příklad

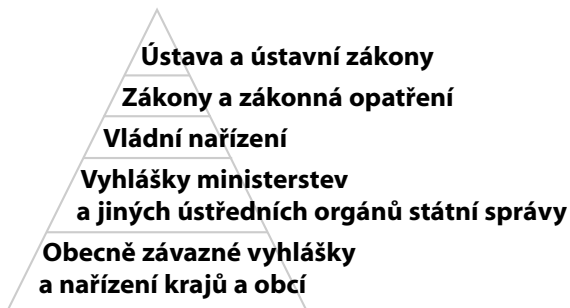
Právo občanské, rodinné, korporační a pracovní.

Při rozhodování podle veřejného práva je podstatný veřejný zájem, v soukromém právu je podstatný zájem soukromý.

Souhrn všech právních norem platných v určitém státě se nazývá **právní řád**. Je uspořádán stupňovitě podle důležitosti jednotlivých druhů norem, resp. podle jejich právní síly.

Pojem právní síly je vázán na orgán, který právní předpis vydal. Můžeme si představit pyramidu, na jejímž vrcholu stojí Ústava jako předpis nejvyšší právní síly a dále jsou předpisy seřazeny od nejvyšší právní síly k nejnižší.

Ústava, ústavní zákony, zákony a zákonná opatření jsou **předpisy zákonné** a vydává je nejvyšší zákonodárny orgán Parlament ČR. Všechny ostatní předpisy – vládní nařízení, vyhlášky ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy a obecně závazné vyhlášky a nařízení krajů a obcí jsou **předpisy podzáonné nebo také prováděcí**. Jsou nutné buď k provedení zákona, nebo se vydávají na základě zmocnění obsaženého v zákoně.

V rámci systému práva má velmi praktický význam rozlišení mezi právem hmotným a procesním.

Hmotné právo – upravuje práva a povinnosti účastníků právních vztahů (např. práva a povinnosti rodičů vůči dětem).

Příklad

Občanský zákoník, trestní zákoník.

Procesní právo – stanoví způsob, jak účastníci právních vztahů svá práva uplatňují, jak mají v procesu postupovat (např. jak postupovat při určení vyživovací povinnosti rodičů vůči dětem).

Příklad

Občanský soudní řád, trestní řád.

Mezi právem hmotným a právem procesním existuje velmi úzká souvislost a provázanost. Existence jednoho bez druhého postrádá smysl.

Právní odvětví:

Ústavní právo – upravuje nejdůležitější právní vztahy ve státě, zejména uspořádání státu a dělení státní moci, práva a svobody občanů.

Prameny ústavního práva jsou Ústava ČR a Listina základních práv a svobod.

Občanské právo – upravuje majetkové vztahy fyzických i právnických osob, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, vztahy vyplývající z práva na ochranu osobnosti. Pramenem občanského práva jsou občanský zákoník a občanský soudní řád.

Trestní právo – upravuje trestněprávní odpovědnost subjektů, stanoví, co je trestný čin a jaké druhy trestů mohou být uloženy, upravuje postup orgánů činných v trestním řízení při objasňování trestných činů. Pramenem trestního práva jsou trestní zákoník a trestní řád.

Obchodní právo – upravuje postavení podnikatelů a obchodní závazkové vztahy. Pramenem obchodního práva jsou občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích.

Živnostenské právo – upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním. Pramenem živnostenského práva jsou zákon o živnostenském podnikání a zákon o živnostenských úřadech.

Pracovní právo – upravuje pracovněprávní vztahy a vztahy, které s výkonem práce souvisejí, např. dovolená, mzda, ochrana zdraví při práci. Hlavními prameny pracovního práva jsou zákoník práce a zákon o zaměstnanosti.

Rodinné právo – upravuje vztahy mezi manželi, vztahy mezi rodiči a dětmi a vztahy vznikající v souvislosti s náhradní rodinnou péčí. Pramenem rodinného práva jsou občanský zákoník, Úmluva o právech dítěte a zákon o sociálněprávní ochraně dětí.

Správní právo – upravuje postavení a chování subjektů ve vztazích při realizaci výkonné moci ve státě. Toto právo není upraveno jedním zákoníkem. Významnými procesními zákony jsou zákon o správním řízení a přestupkový zákon.

Finanční právo – upravuje finanční hospodaření státu a jeho jednotlivých subjektů. Pramenem práva jsou zákon o státním rozpočtu a daňové zákony.

1.6 Prameny práva

V minulé kapitole jsme se u jednotlivých právních odvětví zmiňovali o pramenech práva. Rozumíme tím **právní formy, ve kterých nalézáme platné právní normy**.

Formální prameny práva – jsou všechny podoby právních norem, které vstupují do právního řádu.

Příklad

Zákony, vládní nařízení, vyhlášky apod.

Materiální prameny práva – jsou společenské poměry a potřeby, které vyžadují právní úpravu.

Příklad

Při změně politického systému je třeba některé zákony zrušit a některé změnit.

V různých zemích a právních kulturách jsou také různé prameny práva. Obecně rozlišujeme tyto prameny práva:

1. **Právní normy** – je právo psané vydávané státními orgány s legislativní pravomocí, to znamená, že tyto orgány mají pravomoc právo tvořit, s takovými prameny práva se setkáváme na našem území.
2. **Obyčejové právo** – je právo nepsané, které se stává pramenem práva tehdy, pokud se na základě dlouhotrvajícího uskutečňování nějakého chování na příslušném území stane z tohoto chování zvyklost, která je právně uznávaná nejen občany a organizacemi, ale také státem, mohli bychom říct, že obyčejové právo historicky předcházelo psanému právu.
3. **Precedentní právo** – pokud soud řeší případ, který není dosud upraven právními normami, stane se toto rozhodnutí pramenem práva a veškerá další rozhodnutí v obdobných případech jsou tímto rozhodnutím vázána, tento způsob rozhodování se využívá v anglosaském právu (Velká Británie, USA).

1.7 Tvorba práva – legislativní proces

Pod pojmem legislativní proces chápeme **proces tvorby zákonů**, který je upraven Ústavou a dalšími zákony (např. zákonem č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, zákonem č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu). **Oprávnění podat návrh zákona neboli tzv. zákonodárná iniciativa náleží:**

- Poslanecké sněmovně (poslanec, skupina poslanců),
- Senátu,
- vládě nebo
- zastupitelstvu kraje.

Pokud hodlá podat návrh zákona někdo jiný, musí tak učinit pouze prostřednictvím těchto subjektů. Občan by se tedy se svým návrhem měl obrátit zejména na poslance.

Návrhy zákonů většinou předkládá vláda. Návrh zákona se opírá o rozbor společenských poměrů, hodnotí se účelnost a potřeba právní úpravy. K vypracování připomínek jsou příslušné orgány státní správy, do jejichž kompetence daná právní úprava patří. Legislativními pravidly vlády je upraven postup ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy při tvorbě návrhů právních předpisů. V těchto pravidlech jsou upraveny i požadavky na obsah a formu těchto návrhů. Takto projednaný návrh je předložen nejprve **Legislativní radě vlády**, ta k němu zaujme stanovisko a předá ho k projednání vládě. Pokud je návrh schválen většinou přítomných členů vlády, je předán předsedovi **Poslanecké sněmovny**.

Poslanecká sněmovna projednává návrh **v trojím čtení**.

Při prvním čtení dochází k **obecné rozpravě** o tom, zda je návrh zákona způsobilý k projednání. Poslanecká sněmovna může návrh vrátit návrhovateli k dopracování nebo může návrh zamítnout. Pokud nevyužije ani jednu z možností, předá návrh k projednání určitému výboru.

Při druhém čtení dochází k **vlastnímu projednání předloženého textu**. Pověřený výbor předloží Poslanecké sněmovně návrh buď schválit, nebo doporučí změny textu návrhu. Následně se o návrhu koná obecná rozprava. Poté může Poslanecká sněmovna návrh vrátit výboru k novému projednání nebo rozhodnout o zamítnutí návrhu. Pokud nerozhodne ani jedním způsobem, koná se podrobná rozprava, při které se předkládají pozměňovací návrhy.

Při třetím čtení je možná již jen **oprava formálních chyb**, poté se Sněmovna usnese, zda návrh přijímá.

Návrh zákona, se kterým Sněmovna vyslovila souhlas, se postoupí **Senátu**, který jej projedná a schválí nebo zamítne do 30 dnů od postoupení.

Pokud Senát návrh **zamítne**, Sněmovna o něm hlasuje znovu a je přijat, pokud se pro něj vysloví **nadpoloviční** většina všech poslanců.

Senát také může návrh vrátit Sněmovně s **pozměňovacími návrhy** nebo výslovně vyjádřit svou vůli se návrhem **nezabývat**. Pokud se Senát nevyjádří ve lhůtě **30 dní**, platí, že návrh zákona je přijat. U ústavních zákonů nemůže Senát dávat pozměňovací návrhy, takže buď souhlasí, nebo ne a pak návrh ústavního zákona přijat není.

Komory jsou způsobilé **se usnášet** za přítomnosti minimálně **jedné třetiny** svých členů. K **přijetí usnesení komory** je třeba souhlasu **nadpoloviční většiny** přítomných poslanců nebo senátorů (prostá většina), pokud Ústava nestanoví jinak.

K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a o souhlasu s pobytem cizích vojsk je třeba souhlas nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů (absolutní většina).

K přijetí ústavního zákona a ke schválení mezinárodní smlouvy je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů (kvalifikovaná většina).

Přijatý návrh zákona je předložen **prezidentu republiky**. Ten má právo vrátit přijatý zákon s odůvodněním do 15 dnů ode dne, kdy mu byl zákon postoupen. Toto právo prezidentovi nepřísluší pouze u ústavních zákonů. O vráceném zákonu hlasuje Poslanecká sněmovna znovu, pokud jej schválí nadpoloviční většinou hlasů všech poslanců, je zákon přijat.

Přijaté zákony podepisuje **předseda Poslanecké sněmovny, prezident republiky a předseda vlády**. Aby zákon nabyl platnosti, musí být **uverejněn ve Sbírce zákonů České republiky**. Totéž platí i pro mezinárodní smlouvy. Aby se mezinárodní smlouva stala součástí našeho právního řádu, musí být schválena Parlamentem stejným způsobem, jako je přijímán zákon.

1.8 Právní normy

Právní norma představuje základní jednotku právního systému. Musí být obecná, aby mohla postihnout všechny rozmanitosti společenských vztahů, nesmí řešit individuální případy.

V právu rozlišujeme dva typy norem – normy kogentní a normy dispozitivní.

Kogentní norma – tato norma právního řádu **platí bezpodmínečně**, účastníci právního vztahu si nemohou ujednat nic, co by se jakkoli od této normy odchylovalo. Tyto normy jsou typické pro právo veřejné (např. právo trestní nebo finanční).

Příklad

Obviněný z trestného činu se nemůže dohodnout se státním zástupcem, že svou vinu odčiní jiným způsobem, pokud nebude proti němu vedeno trestní stíhání.

Dispozitivní norma – tato norma je v právním řádu upravena pouze pro případ, že by se strany nedohodly jinak, **dává tedy přednost vůli stran**. Pokud však smluvní úprava neexistuje, pak platí dispozitivní právní norma a je vynutitelná státní mocí (např. právo občanské).

Příklad

Podle právní úpravy smlouvy o výpůjčce podle občanského zákoníku vypůjčitel nabývá právo věc užívat ujednaným způsobem, a nebyl-li ujednan, způsobem přiměřeným povaze věci.

1.8.1 Struktura právní normy

Strukturu právní normy tvoří tři části:

1. **Hypotéza** – v této části právní normy jsou popsány skutečnosti, se kterými je spojen vznik, změna nebo zánik určitých právních vztahů neboli skutečností, se kterými jsou spojovány určité následky.

Příklad

„Výpověď může pracovní poměr rozvázat zaměstnanec i zaměstnavatel...“

2. **Dispozice** – tato část právní normy stanoví pravidlo chování, které je zakázané nebo dovolené za předpokladu, že nastaly okolnosti stanovené v hypotéze.

Příklad

„...Výpověď musí být dána písemně a doručena druhému účastníku...“

3. **Sankce** – tato část právní normy uvádí nepříznivé následky v případě porušení pravidla uvedeného v dispozici. Podle jednotlivých právních odvětví se liší, nelze si ji představovat pouze jako trest.

Příklad

„...jinak je neplatná.“

1.8.2 Působnost právních norem

Pod pojmem působnost právní normy rozumíme vymezení dopadu normy z hlediska časového, prostorového, osobního a věcného.

1. **Časová působnost** – právní normy působí směrem do budoucnosti, vzhledem k tomu, že musí být respektován zákaz retroaktivity práva neboli zákaz zpětného působení práva. Tato působnost nám určuje od kdy a do kdy norma působí. Právní norma může zaniknout buď jejím výslovným zrušením, nebo uplynutím doby, na kterou byla právní norma vydána.
2. **Prostorová působnost** – určuje území, na kterém právní norma platí. Působnost právní normy se může vztahovat buď na území celého státu, nebo jen na jeho určitou část. Rovněž známe normy, které působí i za hranice České republiky. Takto rozšířeně působí například trestní zákoník.
3. **Osobní působnost** – právní normy vydané a platné na našem území se zásadně vztahují na všechny občany, kteří se nacházejí na našem území. Vztahují se tedy nejen na občany České republiky, ale i na cizince a na osoby bez státní příslušnosti.
4. **Věcná působnost** – tato působnost vymezuje okruh právních vztahů, kterých se daný předpis dotýká. Ustanovení o věcné působnosti najdeme ve většině případů hned v úvodních ustanoveních každého předpisu.

1.8.3 Druhy právních norem podle způsobu vymezení chování

1. Normy zavazující:

- a) **Normy příkazující** – ukládají povinnost k aktivnímu jednání

Příklad

Zaplatit daň podle zákona o dani z nemovitostí.

- b) **Normy zakazující** – zakazují určitou činnost

Příklad

Zákaz nekalosoutěžního jednání podle občanského zákoníku.

2. Normy opravňující – tyto normy umožňují určitou volbu chování

Příklad

Sjednání smluvní pokuty v případě nedodržení povinností vyplývajících z uzavřené smlouvy.

4. Občanské právo procesní

4.1 Prameny občanského práva procesního

Procesní předpisy upravují postup soudů a účastníků řízení, jejich prostřednictvím stát donucuje účastníky řízení ke stanovenému jednání za určitých podmínek.

Mezi procesní předpisy patří zejména:

1. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (OSŘ);
2. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních;
3. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů;
4. Zákon č. 218/2011 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů;
5. Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Občanské soudní řízení je postup soudů, ve kterém se jedná a rozhoduje o právech a povinnostech občanů i právnických osob z oblasti občanského, rodinného, korporačního a pracovního práva.

4.2 Příslušnost soudů

Věcná příslušnost soudů – pokud není v zákoně stanoveno jinak, jsou příslušné k řešení sporů v prvním stupni okresní soudy. Vedle toho jsou v zákoně taxativně uvedeny případy, kdy v prvním stupni rozhodují krajské soudy. Pokud rozhodují v prvním stupni okresní soudy, o odvolání ve druhém stupni rozhodují soudy krajské. Pokud v prvním stupni rozhodují soudy krajské, o odvolání pak ve druhém stupni rozhoduje vrchní soud.

Místní příslušnost soudů řeší otázku, který konkrétní soud okresní nebo krajský, bude ve věci v prvním stupni jednat. Platí zásada, že místně

příslušný je soud, v jehož obvodu má bydliště, nebo v případě právnické osoby sídlo ten, proti němuž návrh směřuje. Z tohoto pravidla jsou určité výjimky, které jsou upraveny v § 87 a § 88 OSŘ. Např. pokud je předmětem sporu nemovitost, příslušný je soud, v jehož obvodu se nemovitost nachází, v případě rozvodu manželství je příslušný soud, v jehož obvodu měli manželé poslední společné bydliště, pokud se spor týká péče o nezletilé dítě, je příslušný soud, v jehož obvodu se dítě skutečně zdržuje apod.

Funkční příslušnost soudů stanoví, který věcně i místně příslušný soud v rámci soustavy soudů věc rozhodne v prvním stupni a který následně v druhém stupni řeší případné opravné prostředky.

Pravomoc soudů České republiky a zahraničních soudů při projednávání sporu s cizím prvkem je upravena v zákoně č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním.

4.3 Zásady řízení

Občanské soudní řízení je ovlivněno řadou zásad, které se promítají v jednotlivých ustanoveních zákona.

Zásada volného hodnocení důkazů – nijak neovlivňuje soud, jak má který důkaz hodnotit, důkazem může být vše, co pomůže ke zjištění stavu projednávané věci.

Zásada projednací – platí ve sporném řízení, kdy soud přihlíží pouze k tomu, co mu jednotlivé strany předložily, soud z vlastní iniciativy žádné důkazy nevyhledává a neprovádí.

Zásada vyšetřovací – uplatňuje se naopak v řízení nesporném, kdy jde zpravidla o veřejný zájem a proto i soud zde nese zodpovědnost za shromažďování důkazů.

Zásada rovnosti účastníků před soudem – účastníci sporu jsou si navzájem a i před soudem rovni.

Zásada veřejnosti – jednání je v kterémkoli okamžiku přístupné veřejnosti.

Zásada materiální pravdy – rozhodnutí by mělo být co nejbliž pravdě.

Zásada ústnosti – v procesu je podstatné to, co bylo ústně předneseno, některé projevy jsou podávány písemně a může na ně být odkázáno, což tuto zásadu neporušuje.

Zásada dispoziční – řízení je zahájeno a je v něm pokračováno výlučně na základě podání účastníka.

Zásada hospodárnosti – ve věci musí být rozhodnuto v přiměřené lhůtě bez zbytečných průtahů a nákladů.

4.4 Činnost soudu před zahájením řízení

Před zahájením řízení soud zkoumá, zda není nějaká **překážka**, která by zahájení řízení bránila.

Takové překážky řízení jsou dvě:

1. V dané věci již bylo **pravomocně rozhodnuto** – překážka *res iudicata*.
2. V téže věci **probíhá jiné řízení** (překážka věci zahájené) – překážka *litispendence*.

Předběžné opatření – návrh na předběžné opatření se podává v těch případech, kdy je potřeba nastalou situaci řešit ihned a nečekat na rozhodnutí soudu ve věci samé.

Důvody pro vydání předběžného opatření jsou dva:

1. Je třeba zatímně upravit poměry účastníků;
2. Je zde obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen.

Příklad

Předmětem sporu je nemovitost a v rámci předběžného opatření bude žalovanému zakázáno s nemovitostí disponovat až do rozhodnutí soudu ve věci samé.

Smírcí řízení – umožňuje, aby se sporné strany dohodly. Pokud soud takovou dohodu schválí, získají účastníci soudní smír, který má charakter pravomocného a vykonatelného rozsudku.

4.5 Průběh řízení

Některá řízení lze zahájit bez návrhu a to pouze ta, kde to zákon dovoluje. Taková řízení označujeme jako **nesporná**. Jsou to například řízení ve věcech rodinněprávních, řízení o věcech opatrovnických, řízení o svéprávnosti, řízení ve věcech svěřeneckého fondu nebo řízení o pozůstalosti. Taxativní výčet všech nesporných řízení obsahuje zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, který upravuje i jiná zvláštní řízení a také úpravu jejich zvláštností oproti řízení **spornému**, které zůstává upraveno v občanském soudním řádu. V těchto případech musí být dán k řízení určitý podnět. Taková řízení se zahajují na návrh a je tomu tak ve většině případů.

Příklad

Sporné řízení – sousedi se prou o vlastnické právo k určité části pozemku, nesporné řízení – řízení soudu o omezení svéprávnosti určité osoby.

Návrh na zahájení řízení, který můžeme nazvat také žalobou, má určité náležitosti, mezi něž patří:

1. Označení soudu, kterému je žaloba určena.
2. Jména a příjmení účastníků (žalobce, žalovaný), jejich bydliště nebo sídlo, u podnikatelských subjektů identifikační číslo.
3. Vylíčení rozhodných skutečností – tedy co nás vede k podání žaloby.
4. Návrh důkazů.
5. *Petit* – to, čeho se žalobce domáhá, neboli jaké znění výroku rozsudku navrhuje.
6. Datum a podpis.

Soud si ověří, zda je věcně i místně příslušný ve věci jednat a nařídí jednání. Při jednání je prováděno dokazování. Za **důkazy** mohou sloužit všechny prostředky, kterými lze zjistit skutečný stav věci. **Patří sem:**

1. Výslech účastníků, výslech svědků;
2. Listinné důkazy – zprávy a vyjádření fyzických i právnických osob, jakékoli jiné listiny veřejné nebo soukromé;
3. Znalecké posudky;
4. Ohledání – předmětem ohledání může být movitá i nemovitá věc, živá i neživá.

Příprava jednání by měla být vedena tak, aby soud mohl rozhodnout na prvním jednání. Po provedeném dokazování prohlásí soud řízení za skončené a účastníci podají závěrečné návrhy. Konečným výsledkem civilního procesu je rozhodnutí.

Během soudního řízení soud vydává řadu **usnesení** např. o ustanovení znalce, o odročení jednání apod. Jsou to procesní rozhodnutí. Ve věci samé soud rozhoduje **rozsudkem**. Rozsudek je autoritativní soudní rozhodnutí, které je pro účastníky soudního řízení závazné. Ve sporném řízení lze také rozhodnout **rozsudkem pro uznání** a to tehdy, když žalovaný v průběhu řízení jednoznačně prohlásí, že nárok žalobce uznává. **Rozsudkem pro zmeškání** soud rozhodne tehdy, pokud žalovaný první jednání ve věci zmešká bez důvodné a včasné omluvy, ačkoli byl řádně předvolán a poučen. Soud pak považuje skutečnosti uvedené v žalobě za nesporné, a pokud to žalobce navrhne, rozhodne v jeho prospěch.

4.5.1 Zkrácené soudní řízení

To je takové řízení, kdy soud může rozhodnout o oprávněnosti nároku pouze z předložených listinných důkazů, které žalobce předložil soudu společně se žalobou.

Platební rozkaz vydá soud bez nařízení ústního jednání pouze na základě písemných důkazů v případě, že žalobce požaduje zaplacení peněžité částky.

Směnečný či šekový platební rozkaz vydává soud ve směnečných věcech, kdy žalobce předloží soudu originál směnky nebo šeku a soud pak rozhodne bez nařízení ústního jednání. Proti platebnímu rozkazu může žalovaný podat do 15 dnů odpor, proti směnečnému či šekovému platebnímu rozkazu může žalovaný podat do tří dnů námitky. Oba platební rozkazy mají stejné účinky jako rozsudek.

4.5.2 Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí

Rozsudek nabývá právní moci poté, co je doručen všem účastníkům řízení a marně uplyne patnáctidenní lhůta k podání odvolání. Pokud nikdo z účastníků v této lhůtě odvolání nepodá, rozsudek nabývá právní moci a je pro všechny zúčastněné závazný.

Toto platí pro rozsudky soudu I. stupně, rozsudky soudu II. stupně nabývají právní moci dnem doručení poslednímu z účastníků, protože proti nim není odvolání přípustné.

Vykonatelnost rozhodnutí znamená, že soudem uloženou povinnost účastníkovi řízení lze vynutit i proti jeho vůli. Pokud účastník řízení tuto povinnost nesplní dobrovolně, může být vynucena exekucí neboli soudním výkonem rozhodnutí.

Rozsudek se stává vykonatelným, jakmile uplyne lhůta k plnění uložená ve výroku rozsudku. Pokud není rozsudkem uložena žádná povinnost, vykonatelnost takového rozhodnutí se projevuje tím, že musí být respektován těmi, pro které je závazný. Takový rozsudek je vykonatelný okamžikem, kdy nabyde právní moci (např. rozsudek, kterým se rozvádí manželství).

4.6 Opravné prostředky

Opravné prostředky se dělí na řádné a mimořádné. Řádné opravné prostředky jsou přípustné tehdy, pokud rozhodnutí, které má být přezkoumáno, ještě nenabylo právní moci. Mimořádné opravné prostředky jsou přípustné tehdy, když rozhodnutí, které má být přezkoumáno, už právní moci nabylo.

Řádné opravné prostředky se liší podle toho, proti kterému rozhodnutí směřují:

1. Proti rozsudku směřuje **odvolání**,
2. Proti platebnímu rozkazu směřuje **odpor**,
3. Proti směnečnému či šekovému platebnímu rozkazu směřují **námítky**.

Mezi mimořádné opravné prostředky patří:

1. Žaloba na obnovu řízení,
2. Dovolání,
3. Žaloba pro zmatečnost.

Odvolání

Z odvolání musí být zřejmé, kterému soudu je určeno, kdo jej podává, které věci se týká a v čem jsou spatřovány vady rozhodnutí. Odvolání musí

být podepsáno a datováno. Účastník řízení může odvoláním napadnout každý rozsudek soudy I. stupně. Výjimečně je vyloučeno odvolání u tzv. bagatelních sporů, tedy pokud bylo rozsudkem rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím částku 10 000 Kč.

Odvolání musí být podáno včas, tedy ve lhůtě do 15 dnů od doručení rozsudku. Pozdě podané odvolání soud odmítne a rovněž odvolání proti rozhodnutí, proti kterému není přípustné, usnesením odmítne. Rovněž soud odmítne odvolání osoby, která není oprávněná odvolání podat. Je-li odvolání podáno včas, rozhodnutí nenabývá právní moci až do té doby, dokud nerozhodne odvolací soud.

Odvolání projedná odvolací soud při jednání, které se řídí stejnými zásadami jako jednání soudu prvního stupně. V odvolacím řízení se však neprovádí rozsáhlé důkazní řízení. Soud druhého stupně rozsudkem rozhodnutí soudu prvního stupně buď potvrdí, nebo změní, usnesením může rozsudek zrušit a vrátit soudu prvního stupně k novému projednání. Soud prvního stupně je pak vázán právním názorem odvolacího soudu.

Žaloba na obnovu řízení

Žaloba na obnovu řízení je přípustná tehdy, pokud vyšly najevo nové skutečnosti, které nemohly být použity v původním řízení a pro navrhovatele mohou přivodit příznivější rozhodnutí ve věci. Dalším důvodem podání žaloby je skutečnost, že lze provést důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení, pokud mohou pro navrhovatele přivodit příznivější rozhodnutí ve věci.

Dovolání

Dovoláním lze napadnout pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. V dovolání nelze uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy.

Podat dovolání může účastník řízení pouze tehdy, pokud je zastoupen advokátem nebo notářem, eventuálně pokud má sám právnické vzdělání. Lhůta pro podání dovolání je dva měsíce od doručení rozhodnutí odvolacího soudu. Dovolání se podává u soudu, který rozhodoval v prvním stupni. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR.

Žaloba pro zmatečnost

Žalobou pro zmatečnost lze napadnout pravomocné rozhodnutí, jímž bylo řízení skončeno. Nemusí se tedy jednat o rozhodnutí ve věci samé,

ale může to být i usnesení, kterým se řízení zastavuje. Žaloba pro zmatečnost slouží k tomu, aby byla zrušena taková rozhodnutí soudu, která trpí vadami, které porušují základní zásady civilního procesu, nebo takovými vadami trpělo řízení, které rozhodnutí předcházelo.

Důvody pro podání žaloby pro zmatečnost:

1. Bylo rozhodnuto ve věci, která nenáleží do pravomoci soudů;
2. Ten, kdo vystupoval jako účastník, neměl způsobilost být účastníkem řízení;
3. Účastník neměl procesní způsobilost;
4. Nebyl podán návrh na zahájení řízení, ačkoli podle zákona ho bylo třeba;
5. Rozhodoval vyloučený soudce;
6. Soud byl nesprávně obsazen;
7. Bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce;
8. Účastníkovi řízení byl ustanoven opatrovník z důvodu neznámého pobytu nebo proto, že se mu nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, ačkoli k takovému opatření nebyly splněny předpoklady.

4.7 Výkon rozhodnutí

Pokud je v rozsudku uložena nějaká povinnost a účastník ji dobrovolně neplní, je třeba si prostřednictvím výkonu rozhodnutí neboli tzv. exekuce toto plnění vynutit.

Účastníky u výkonu rozhodnutí označujeme oprávněný a povinný. Soud není při nařízení výkonu rozhodnutí vázán návrhem oprávněného na způsob výkonu rozhodnutí a může nařídit i jiný vhodnější způsob. Podle našeho právního řádu se lze domáhat splnění povinností nejen prostřednictvím soudů, ale i prostřednictvím soudních exekutorů (zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech).

Řízení se zahajuje na návrh oprávněného k příslušnému soudu. Tento návrh musí splňovat náležitosti, které vyžaduje občanský soudní řád a současně musí být navrženo, jakým způsobem má být výkon rozhodnutí proveden. K návrhu je oprávněný povinen přiložit i rozhodnutí, kterým byla příslušná povinnost uložena.

Způsoby výkonu rozhodnutí:

1. Peněžité částky lze exekučně vymáhat srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu, prodejem movitých věcí, prodejem nemovitých věcí, prodejem podniku a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem.
2. Způsoby provádění výkonu rozhodnutí u nepeněžitých plnění jsou mnohem pestřejší a řídí se povahou a rozsahem uložené povinnosti, jsou to vyklizení nemovitosti, stavby, bytu, místnosti a to bez poskytnutí bytové náhrady nebo se zajištěním náhradního bytu nebo přístřeší, odebrání věci, rozdělení společné věci, provedení prací a výkonů.

Příklad

Odebrání dítěte z faktické péče jednoho z rodičů, např. matky, vzhledem k tomu, že soud pravomocně rozhodl o tom, že toto dítě je svěřeno do péče otce a matka odmítá dítě otci předat.

4.8 Správní soudnictví

Soudy mají možnost přezkoumávat rozhodnutí správních orgánů. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, upravuje samostatné správní soudnictví. Toto řízení probíhá před samostatnými správními soudy.

Podle tohoto zákona se postupuje ve věcech veřejnoprávních a rozhodují soudy krajské a Nejvyšší správní soud. Specializované senáty krajských soudů rozhodují jako **soudy prvního stupně** a mají pravomoc rozhodovat v těchto záležitostech:

1. Žaloby proti rozhodnutím vydaným správním orgánem v oblasti veřejné správy;
2. Ochrana proti nečinnosti správního orgánu;
3. Ochrana před nezákonným zásahem správního orgánu;
4. Kompetenční žaloby;
5. Věci volební a věci místního referenda;
6. Zrušení opatření obecné povahy;
7. Věci politických stran a politických hnutí.

Opravnými prostředky proti pravomocným rozhodnutím krajských soudů ve správním soudnictví jsou kasační stížnost a obnova řízení.

V případě, že se správní rozhodnutí dotýká soukromoprávních vztahů, to znamená, že věc vyplývá ze vztahů občanskoprávních, pracovních, rodinných nebo obchodních, přezkoumání těchto rozhodnutí bude předmětem řízení před obecnými soudy podle občanského soudního řádu. K řízení jsou příslušné v prvním stupni převážně okresní soudy a účastníky jsou kromě žalobce ti, kteří byli účastníky před správním orgánem.

Žaloba může být podána jedině po vyčerpání řádných opravných prostředků ve správním řízení a lhůta pro její podání je dva měsíce od doručení rozhodnutí správního orgánu. Rozhoduje se rozsudkem a soud žalobu buď zamítne, nebo svým rozhodnutím nahradí v dotčeném rozsahu správní rozhodnutí. Proti rozsudku soudu prvního stupně je přípustné odvolání a to do 15 dnů od doručení rozsudku.

Příklad

Žaloba proti rozhodnutí stavebního úřadu, proti rozhodnutí katastrálního úřadu, pozemkového úřadu apod.

Kontrolní otázky

- 1. Vysvětlete příslušnost soudů.**
- 2. Jakými zásadami se řídí občanské soudní řízení?**
- 3. Jak může být zahájeno řízení u soudu?**
- 4. Jaké znáte překážky, které brání projednání věci?**
- 5. Kdy lze vydat předběžné opatření?**
- 6. Jaké důkazy lze v řízení před soudem použít?**
- 7. Jaká rozhodnutí jsou v občanském soudním řízení vydávána?**
- 8. Co je právní moc a vykonatelnost rozhodnutí?**
- 9. Jaké znáte řádné a mimořádné opravné prostředky a jaké jsou podmínky jejich podání?**
- 10. Jakými způsoby může být prováděn výkon rozhodnutí?**
- 11. Ve kterých případech rozhodují správní soudy?**

zákoníku. Občanský zákoník rovněž upravuje některé další instituty, jako jsou např. podnikatel, prokura, veřejný rejstřík, vznik a zánik právnické osoby apod.

7.2 Základní pojmy

Podnikání

Podnikání je soustavná činnost provozovaná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

Soustavnost je činnost, která vykazuje jistou pravidelnost, samostatnost znamená, že podnikatel nemusí respektovat pokyny nadřízeného, podnikatel jedná vlastním jménem, to znamená, že jedná pod svou obchodní firmou nebo jménem a příjmením. Podnikatel má odpovědnost za porušení svých závazků, právních předpisů a za výsledek své podnikatelské činnosti. Činnost podnikatele musí být uskutečňována s cílem dosáhnout zisk, přičemž není rozhodné, zda se mu to podaří nebo jeho činnost skončí ztrátou.

Podnikatel

Podnikatelem je ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.

Může to být osoba fyzická i právnická, osoba tuzemská i zahraniční. K podnikání má taková osoba živnostenské nebo jiné oprávnění. Typickými podnikateli jsou obchodní společnosti. Rozlišujeme **osobní obchodní společnosti** (veřejná obchodní společnost a komanditní společnost) a **kapitálové obchodní společnosti** (společnost s ručením omezeným a akciová společnost). Zahraniční osoby u nás mohou podnikat přímo prostřednictvím organizačních složek zřízených v tuzemsku, které se zapisují do obchodního rejstříku nebo formou kapitálové účasti v české právnické osobě. Zahraniční podnikatelé mají stejná práva jako tuzemští podnikatelé.

Obchodní rejstřík

Obchodní rejstřík je veřejný seznam, do kterého se zapisují určeni podnikatelé.

Samostatný zákon stanoví taxativně ty podnikatele, kteří se zapsat do obchodního rejstříku musejí. Všichni ostatní podnikatelé se do obchodního rejstříku zapsat mohou nebo nemusejí.

Do obchodního rejstříku se zapisují o právnické osobě tyto údaje:

- den jejího vzniku,
- den jejího zrušení s uvedením právního důvodu,
- den jejího zániku,
- název, adresa sídla, předmět činnosti právnické osoby,
- jméno a adresa bydliště nebo sídla každého člena statutárního orgánu, způsob, jakým tento orgán právnickou osobu zastupuje, den vzniku nebo zániku jeho funkce.

Obchodní firma

Obchodní firma je název, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku.

Podnikatel je povinen činit právní jednání pod svou firmou. Firma nesmí být zaměnitelná s jinou firmou a nesmí působit klamavě. Podnikatel nesmí mít víc obchodních firem.

Firmou fyzické osoby je vždy její jméno a příjmení, popřípadě i dodatek, který odlišuje osobu podnikatele nebo druh podnikání.

Příklad

Karla Dvořáková – Kadeřnictví.

Firmou právnické osoby je vždy název, pod kterým je zapsána v obchodním rejstříku. Povinnou součástí firmy právnické osoby je i dodatek označující její právní formu.

Příklad

Karaoke a.s.

Základní kapitál

Základní kapitál je peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu obchodní korporace.

U akciové společnosti se vklad označuje jako jmenovitá nebo účetní hodnota akcie. Jeho výše se zapisuje do obchodního rejstříku. V průběhu trvání společnosti nemá společník právo na vrácení vkladu. Ocenění nepeněžitého vkladu se uvede ve společenské smlouvě. Před vznikem obchodní korporace přijímá a spravuje vklady společenskou smlouvou pověřený správce vkladů. S finančními prostředky, které tvoří základní kapitál, může ovšem společnost disponovat.

Obchodní závod

Obchodní závod je soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání. K obchodnímu závodu náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování obchodního závodu nebo by vzhledem ke své povaze tomuto účelu sloužit měly.

Rodinný závod

Za rodinný závod se považuje takový závod, ve kterém společně pracují manželé nebo alespoň s jedním z manželů i jejich příbuzní až do třetího stupně nebo osoby s manžely sešvagřené až do druhého stupně a který je ve vlastnictví některé z těchto osob.

Obchodní majetek

Obchodním majetkem podnikatele, který je fyzickou osobou, jsou věci, pohledávky, práva a jiné penězi ocenitelné hodnoty, které patří podnikateli a slouží k jeho podnikání. Obchodním majetkem podnikatele, který je právnickou osobou, je veškerý jeho majetek.

Obchodní jmění

U fyzické osoby je obchodní jmění soubor obchodního majetku a závazků vzniklých podnikateli v souvislosti s podnikáním. U právnické osoby je obchodní jmění charakterizováno jako soubor veškerého obchodního majetku a závazků.

Čisté obchodní jmění

Čisté obchodní jmění je pro fyzickou osobu obchodní majetek po odečtení závazků vzniklých podnikateli v souvislosti s podnikáním. U právnické osoby je to obchodní majetek po odečtení veškerých závazků.

Vlastní kapitál

Vlastní kapitál tvoří vlastní zdroje financování obchodního majetku podnikatele.

Jednání podnikatele

Přímým jednáním podnikatele fyzické osoby je jednání podnikatele, kdy on sám činí právní jednání. Přímým jednáním podnikatele jako právnické osoby je jednání jejího statutárního orgánu. **Nepřímé jednání** podnikatele je pak jednání, při kterém jedná zástupce a to jménem a s důsledky pro zastoupeného podnikatele.

Prokura – zvláštní plná moc, kdy je prokurista zmocněn ke všem právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu. Prokurista nesmí zcizovat nemovitosti a zatěžovat je zástavním právem.

Ze zákona může být podnikatel zastoupen statutárním orgánem, pověřenou osobou nebo vedoucím organizační složky. Na základě smluvního zastoupení jedná za podnikatele prokurista nebo osoba s plnou mocí.

Statutární orgány

Veřejná obchodní společnost – všichni společníci, pokud není ve společenské smlouvě stanoveno, že statutárním orgánem jsou pouze někteří společníci.

Komanditní společnost – komplementáři, pokud nevyplývá ze společenské smlouvy, že statutárním orgánem jsou jen někteří nebo každý z nich je oprávněn jednat samostatně.

Společnost s ručením omezeným – jeden nebo více jednatelů. Je-li jednatelů více, je oprávněn jednat jménem společnosti každý z nich samostatně, nestanoví-li společenská smlouva něco jiného.

Akciová společnost – představenstvo, za představenstvo jedná navenek jménem společnosti každý člen představenstva, pokud ze stanov nevyplývá něco jiného.

7.3 Práva na označení

Práva na označení nám umožňují odlišit výrobky či služby jednoho podnikatele od výrobků či služeb jiného podnikatele. Tato práva na označení mohou mít značnou finanční hodnotu a jsou zvláštním druhem nehmotného statku.

Mezi práva na označení patří:

- obchodní firma – o té bylo pojednáno v kapitole 7.2,
- ochranná známka,
- označení původu výrobků.

Ochranná známka

Ochranná známka je právně upravena v zákoně č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách.

Ochrannou známkou může být jakékoli označení, které je schopné grafického znázornění a je způsobilé odlišit výrobky nebo služby jednoho podnikatele od výrobků a služeb jiného podnikatele.

Ochrannou známkou může být slovní, číselné, obrazové, prostorové nebo kombinované označení. Ochranná známka je chráněna registrací na základě přihlášky u Úřadu průmyslového vlastnictví, je zapsána v rejstříku ochranných známek a přihlašovatel se stává jejím majitelem a má výlučné právo touto známkou označovat své výrobky nebo služby.

Vlastník může na základě smlouvy poskytnout licenci k ochranné známce a přenechat ji někomu jinému do dočasného užívání. Bez jeho souhlasu známku nesmí nikdo používat, a pokud by se tak stalo, vlastník se může domáhat právní ochrany. Tato právní ochrana znamená, že vlastník se může u soudu domáhat, aby bylo zakázáno porušování jeho práv, aby byl odstraněn závadný stav, aby mu byla poskytnuta náhrada škody a aby bylo z obchodní sítě odstraněno neoprávněné označení zboží. Náhrada nemateriální škody může spočívat ve veřejné omluvě nebo i v poskytnutí finančního odškodění.

Označení původu výrobků

Označení původu výrobků je zeměpisný název země, oblasti nebo místa, který se stal obecně známý tím, že odtud pochází výrobek, jehož vlastnosti jsou určeny zeměpisným prostředím včetně lidských činitelů.

Ochrana označení původu vzniká jeho zápisem do rejstříku vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví a její trvání není časově omezeno. Nelze na toto označení poskytnout licenci. Výlučnost tohoto práva se nevztahuje na osobu uživatele, ale k místu, odkud tento výrobek pochází. Tak může vedle sebe existovat více uživatelů stejného označení původu výrobků.

Příklad

Plzeňské pivo, Karlovarský porcelán, Karlovarská vřidelní sůl, Třeboňský kapr, Znojenské okurky, Pardubický perník, Jablonecká bižuterie, Český křišťál, Olomoucké tvarůžky.

7.4 Charakteristika a třídění obchodních společností

Obchodní společnost je právnická osoba, kterou tvoří uzavřené společenství osob (společníků), je v ní provozována podnikatelská činnost na společné riziko společníků.

Společníci mohou být fyzické i právnické osoby, a to jak české, tak i zahraniční, pokud zákon nestanoví jinak. Obchodní společnosti jsou zřizovány proto, že v nich dochází k rozdělení a omezení rizika mezi více osob a umožňují spojení kapitálu nebo podnikatelských schopností společníků. Předmět podnikání může být stanoven libovolně, musí být však dovolený a vyhovovat požadavkům veřejného práva.

Obchodní společnosti rozlišujeme osobní a kapitálové.

Mezi osobní společnosti patří:

- veřejná obchodní společnost,
- komanditní společnost.

Mezi kapitálové společnosti patří:

- společnost s ručením omezeným,
- akciová společnost.

Znaky osobních společností:

1. Společníci se osobně účastní na podnikání společnosti;
2. Vklady společníků nejsou povinné;
3. Každý ze společníků má možnost jednat jménem společnosti a podílet se na obchodním vedení společnosti;

4. Společnosti nemají jiné než statutární orgány;
5. Společníci ručí za závazky společně a nerozdílně celým svým majetkem.

Znaky kapitálových společností:

1. Společníci nemají povinnost se osobně účastnit na podnikání společnosti;
2. Společníci mají na podnikání společnosti majetkovou účast;
3. Z vkladů společníků se vytváří základní kapitál;
4. Společníci neručí za závazky společnosti nebo jen v omezeném rozsahu;
5. Společnosti vytvářejí i jiné než statutární orgány (valná hromada, dozorčí rada).

Komanditní společnost je sice zařazena do osobních společností, ale bývá označována jako společnost smíšená vzhledem k tomu, že vykazuje prvky jak osobní, tak i kapitálové společnosti. Někteří společníci (komplementáři) ručí za závazky společnosti celým svým majetkem. Naopak jiní společníci (komanditisté) vkládají do společnosti vklad, na podnikání společnosti se osobně neúčastní a za závazky společnosti ručí jen omezeně.

7.4.1 Základní kapitál obchodní korporace

Základní kapitál obchodní korporace je tvořen vklady společníků. Je souhrnem peněžitých i nepeněžitých vkladů společníků.

Pro věřitele je základní kapitál jakousi garancí, že společnost disponuje alespoň takovým majetkem jako je výše základního kapitálu.

Vklady společníků vytvářejí podíl společníka na společnosti. Jak bylo uvedeno, může být peněžitý nebo nepeněžitý. Pokud je vklad nepeněžitý, jeho ocenění musí být uvedeno ve společenské smlouvě obchodní korporace. Nepeněžitý vklad však může být pouze takový, aby byl pro společnost s ohledem na předmět podnikání využitelný. Výše vkladu společníka určuje rozsah jeho práv ve společnosti, zejména právo na podíl na zisku a hlasovací právo.

Obchodní podíl je základním majetkovým vztahem mezi společností a společníkem, představuje účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí.

Obsahem obchodního podílu jsou tato práva a povinnosti společníka:

- právo na informace o společnosti,
- právo volit orgány společnosti,
- právo být volen do orgánů společnosti,
- právo rozhodovat o základních otázkách společnosti,
- práva majetková (právo na podíl na zisku, právo na vypořádání společníka),
- povinnost ručit za závazky společnosti ve stanoveném rozsahu,
- povinnost splatit vklad do základního kapitálu dle společenské smlouvy,
- povinnost zdržet se konkurenčního jednání,
- další povinnosti vyplývající ze společenské smlouvy.

Obchodní podíl je dělitelný a převoditelný. Nelze však rozdělit podíl společníka veřejné obchodní společnosti a podíl komplementáře. Znamená to, že společník může podíl převést nebo převést jeho část na jinou osobu. Podmínky tohoto převodu upraví společenská smlouva, která však také může stanovit, že podíl převoditelný nebude. V případě jediného společníka je tento podíl převoditelný vždy a nelze se od zákonné úpravy odchýlit.

Zákaz konkurence znamená, že žádný ze společníků nebo členů statutárních orgánů nemůže bez souhlasu ostatních podnikat ve stejném nebo obdobném oboru a to ani být zaměstnán v těchto oborech a pracovat ve prospěch jiných osob. Pokud ten, na koho se zákaz konkurence vztahuje, zákaz poruší, musí vydat prospěch z takového obchodu, kterým zákaz porušil a pokud společnosti vznikla škoda, musí ji nahradit.

V zákoně o obchodních korporacích je zákaz konkurence u jednotlivých společnostech formulován různě. U veřejné obchodní společnosti platí zákaz konkurence na všechny společníky, u komanditní společnosti platí zákaz konkurence na komplementáře. U společnosti s ručením omezeným se zákaz konkurence vztahuje na jednatele, a pokud společnost zřizuje dozorčí radu, platí zákaz konkurence i na její členy. Společenská smlouva může zákaz konkurence rozšířit i na společníky. U akciové společnosti se zákaz konkurence vztahuje na členy představenstva a dozorčí rady. Obecně je zákaz konkurence upraven i v Novém občanském zákoníku.

7.4.2 Založení a vznik obchodní korporace

Obchodní korporace jako právnická osoba vzniká zápisem do obchodního rejstříku. Právní osobnost obchodní korporace nabývá dnem, kdy usnesení soudu o jejím zápisu nabude právní moci. Tomuto aktu musí předcházet založení obchodní korporace. Zakládá se společenskou

smlouvou. Společenská smlouva, kterou se zakládá kapitálová společnost, musí mít formu veřejné listiny. Pokud obchodní korporaci zakládá jen jedna osoba, zakládá se zakladatelskou listinou, která musí mít rovněž podobu veřejné listiny. Společenská smlouva, kterou se zakládá družstvo, se uzavírá přijetím ustavující schůzí družstva. Až do vzniku obchodní korporace za ni jednájí její zakladatelé.

7.4.3 Zrušení a zánik obchodní korporace

Obchodní korporace zaniká výmazem z obchodního rejstříku. Tomuto aktu předchází zrušení obchodní korporace a to buď s likvidací, nebo bez likvidace. Pokud se obchodní korporace ruší **bez likvidace**, znamená to, že má právního nástupce, na kterého přechází veškerý majetek společnosti, její závazky, pohledávky, společníci a zaměstnanci.

Nastává tak v těchto případech:

- fúze,
- změna právní formy,
- rozdělení.

Pokud se obchodní korporace ruší zcela bez právního nástupce, pak musí následovat její majetkové vypořádání. Nastává tedy **zrušení obchodní korporace s likvidací**. Po likvidaci následuje zánik obchodní korporace, tedy její výmaz z obchodního rejstříku. Vstup do likvidace se zapisuje do obchodního rejstříku a korporace je povinna používat obchodní firmu s dodatkem „v likvidaci“. Je jmenován likvidátor, to je osoba, která likvidaci provede. Jmenuje ho statutární orgán, pokud zákon nebo společenská smlouva neuvádí něco jiného.

Pokud o likvidaci obchodní korporace rozhodne soud, pak i soud jmenuje likvidátora. Osoba likvidátora se zapisuje do obchodního rejstříku. Likvidátor jedná jménem korporace a přechází na něho působnost statutárního orgánu. Likvidátor musí dělat úkony, které směřují k likvidaci. Plní již existující závazky, zastupuje korporaci před soudy, uplatňuje pohledávky, přijímá plnění. Likvidátor musí oznámit všem věřitelům vstup do likvidace a uveřejnit alespoň dvakrát za sebou rozhodnutí o zrušení korporace, vyzve věřitele, aby přihlásili své pohledávky.

Po provedení všech úkonů sestaví likvidátor zprávu o průběhu likvidace s návrhem na rozdělení čistého majetkového zůstatku mezi společníky. Následně sestaví likvidátor seznam společníků, kterým vyplatil podíl na likvidačním zůstatku a podá návrh na výmaz z obchodního rejstříku. Tento návrh musí podat do 30 dnů po skončení likvidace.

7.5 Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost je tedy osobní společností, kterou zakládají alespoň dvě osoby. Všichni společníci ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně a to celým svým majetkem. Společnost se zakládá společenskou smlouvou, která musí mít písemnou formu.

7.5.1 Náležitosti společenské smlouvy:

- obchodní firma, součástí obchodní firmy musí být označení právní formy jedním z těchto způsobů – veřejná obchodní společnost, veř. obch. spol., v.o.s. nebo příjmení jednoho ze společníků a dodatek „a spol.“;
- sídlo společnosti;
- určení společníků;
- předmět podnikání.

Je vhodné, aby si společníci ve společenské smlouvě dohodli i další otázky týkající se jejich vzájemných vztahů, zásady pro vedení společnosti, dělení zisku apod. Ve společenské smlouvě může být dále upraven způsob vedení společnosti. Obchodním vedením společnosti může být pověřen jen jeden společník nebo jen někteří ze společníků. Pokud toto společenská smlouva neupravuje, je statutárním orgánem každý společník.

Společenská smlouva může rovněž upravit, že společníci vnesou do společnosti určité vklady, přestože ze zákona veřejná obchodní společnost nevytváří základní kapitál. Pokud společenská smlouva neupravuje rozdělení zisku a ztrát, dělí se společníci o obojí rovným dílem.

Práva a povinnosti společníků se řídí společenskou smlouvou. K její změně je třeba souhlasu všech společníků, pokud zákon nebo společenská smlouva neuvádí něco jiného.

Každý společník má jeden hlas za předpokladu, že společenská smlouva nestanoví něco jiného. Každý společník je oprávněn nahlížet do všech dokladů společnosti. Pro všechny společníky platí **zákaz konkurence**. Bez svolení všech ostatních společníků nesmí společník podnikat v předmětu podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro někoho jiného. Společník rovněž nesmí být ani členem statutárního orgánu nebo jiného orgánu jiné

obchodní korporace s podobným předmětem podnikání. Tento zákaz konkurence může být upraven ve společenské smlouvě odlišně.

Změnou společenské smlouvy může do společnosti přistoupit nebo z ní vystoupit další společník. Předpokladem je, aby ve společnosti zůstali alespoň dva společníci.

Nově je v zákoně zavedena možnost **kadučního řízení**, ovšem jen v případě, že je to uvedeno ve společenské smlouvě. Jedná se o řízení, které může být vedeno proti společníkovi, který je v prodlení se splácením vkladu. Po marném uplynutí dodatečné lhůty určené pro splnění, může být takový společník vyloučen. Všichni mimo vylučovaného společníka s tím musejí souhlasit. Toto řízení nelze vést v případě, že jsou ve společnosti jen dva společníci.

Podstatnou změnou oproti předchozí úpravě je umožnění společníkům vložení práce a služeb do společnosti a splnění tak vkladové povinnosti. Společenská smlouva pak musí obsahovat ocenění prováděné práce nebo poskytované služby nebo způsob tohoto ocenění.

7.5.2 Zrušení a zánik společnosti

Veřejná obchodní společnost se zrušuje z obecných důvodů jako všechny ostatní společnosti. Vedle těchto důvodů jsou i takové, které vycházejí z osobního charakteru společnosti.

Jsou to:

- výpověď společníka,
- rozhodnutí soudu,
- smrt společníka,
- prohlášení konkurzu na majetek společníka,
- rozhodnutí o schválení oddlužení,
- výkon rozhodnutí,
- vyloučení společníka,
- ztráta nebo omezení svéprávnosti společníků, ztráta bezúhonnosti,
- zánik právnické osoby, která je společníkem,
- jiné důvody uvedené ve společenské smlouvě.

Ostatní společníci se mohou dohodnout, pokud zůstanou alespoň dva, že budou v podnikání pokračovat. To neplatí v případě, že o zrušení společnosti rozhodl soud a v případě, že by všichni společníci přestali splňovat požadavky (např. ztráta bezúhonnosti).

Pokud společník závažným způsobem porušuje své povinnosti, může být ze společnosti vyloučen. Společnost může zrušit soud, pokud je pro